

BILTEN 3

17. Međunarodni pozorišni festival

Jugoslovenski kulturni prostor je činjenica

I: „Jezik i sličan mentalitet povezuju i povezivaće narode ovih prostora, ma koliko inferorne i efemerne ličnosti političkih rukovodilaca pokušavale da održe tenzije u javnom govoru i postupcima, čuvajući tako svoje parče „kolača”, vlasti i moći,” kaže, između ostalog, reditelj Marko Misirača.

II: Sa Markom Misiračom, rediteljem predstave „Jugoslavija, moja otadžbina”, o traženju identiteta, kulturi sećanja, južnoslovenskom kulturnom prostoru i značaju teatra za uspostavljanje dijaloga među našim narodima

Ove godine pred kragujevačku publiku donosite predstavu „Jugoslavija, moja otadžbina”, koja je nastala u koprodukciji Gledališča Koper (Teatro Capodistria), Pozorišta Prijedor i Fondacije „Friedrich Ebert Stiftung”. Šta Vam je donela ova koprodukcija, i na koji način je doprinela kvalitetu predstave i njenom dosadašnjem uspehu?

Obzirom da je tema uspešnog, nagrađivanog i na mnogo jezika prevodenog istoimenog Vojnovićevog romana traganje za vlastitim identitetom, suočavanje sa demonima prošlosti i pokušaj da se pronikne u jednu i jedinstvenu istinu o razaranjima i ratovima na ovim prostorima (što će se pokazati kao nemoguće za glavnog junaka), nekako je najprirodnija i najlogičnija ideja o realizaciji predstave po ovom romanu – koprodukcija republika koje su nekada bile deo zajedničke države, a danas itekako kroz umetnost imaju šta da kažu jedna o drugoj. Učešće glumaca iz Banjaluke, Kopra i Prijedora, sa najmanje 2 različita jezička područja (a u predstavi se govori i drugim jezicima naroda i narodnosti SFRJ), kao i drugih umetnika-saradnika na predstavi, predstavljalo je isključivo prednost jer smo ovoj delikatnoj temi mogli da pridemo iz više različitih, često i oprečnih uglova. Gotovo sam siguran da je to najveći doprinos uspehu predstave.

Na predstavi su radili glumci iz tri pozorišta, a izvodi se već više od godinu dana širom regiona i osvaja prestižne nagrade i simpatije publike iz cele bivše Jugoslavije. Šta je Vama lično u radu na ovoj predstavi ostavilo najveći utisak? Sa kakvim ste se izazovima suočavali?

Izazovi su bili brojni. Ovo je do sada svakako najkompleksniji pozorišni projekat na kome sam radio. Pandemija korona virusa bila je samo jedan od izazova koji se postavio pred našu ekipu, nikako i jedini. Već smo ranije u raznim prilikama govorili o nedaćama zbog izlaženja iz priče jednog od producenata usled nesporazuma o tome kako će predstava izgledati i da li je na nekom nivou problematična za osećanja ljudi koji odlučuju o kulturnoj politici... Srećom, sve je to iza nas. Nekim čudom i velikom voljom i potrebom da se ova priča baš u ovom obliku dogodi na sceni, ona ne samo da se dogodila u Prijedoru i Kopru, već je imala niz uspešnih gostovanja na brojnim festivalima u celoj regiji.

Joakimfest

9. oktobar 2022.

Tokom predstave se provlači nekoliko vodećih motiva, a prvenstveno traženje sopstvenog identiteta kroz potragu sina za ocem i otvaranje dijaloga između različitih generacija, mlađih i starijih, o dešavanjima u prošlosti i sadašnjosti. Koliko su ovi motivi povezani sa onim što svakodnevno živimo u našem društvu? Da li mislite da na našim prostorima postoji dijalog između mlađih i starijih generacija? Koliko se međusobno (ne) razumemo?

Svaka generacija nosi nešto autentično svoje u odnosu na prethodnu i prilagođava se vremenu u kome živi (ili se vreme prilagođava generaciji)... Prostor Istočne Evrope, pogotovo zemlje bivše Jugoslavije imaju zajedničku traumatičnu istoriju koja je 90-ih godina aktivirala sećanja na traume iz nekih ranijih perioda, a s druge strane, na zaceljivanju kolektivnih trauma ne samo da se ne radi, već „kriminalnim kartelima“, kako danas već komotonu možemo da nazovemo većinu lidera i državnih rukovodstava ex-Yu republika, prilično odgovara atmosfera predratne napetosti, tenzije i međunacionalne mržnje.

Samim tim ni mi sami, sa generacijama svojih očeva i predaka ne možemo najsrećnije da ostvarimo dijalog, da bar pokušamo da se razumemo. Zanimljivo je da se u poslednje vreme na ovim prostorima pojavilo nekoliko predstava (između ostalih nedavna premijera *Što na podu spavaš* Darka Cvjetića, koprodukcija pozorišta iz Novog Sada, Sarajeva i Zagreba) koje, kroz pogled mlađih generacija, uspostavljaju dijalog o onome što se dogodilo 90-ih i što se nekako i dalje događa. A **kud ćete bolje mesto za dijalog nego u teatru?**

Nesporno je da je kultura sećanja važan deo kolektivnog identiteta naroda, međutim, čini se da se na našim prostorima često manifestuje kroz mržnju i oživljavanje starih sukoba. Šta mislite, kako to može da se promeni? Na koji način se mogu podstići naši narodi da kulturu sećanja neguju kroz uvažavanje, poštovanje i pomirenje?

Dijalog je prva i osnovna stavka koju moramo da uvažimo da bismo mogli da pokušamo da se uvažavamo, poštujemo i eventualno, koliko god to zvučalo fantastično i nedostizno - pomirimo! Umetnost, pogotovo dramska, je platforma koja ne može da bude konačni sudija nekim traumatičnim temama. Zato su besmislene i opasne ideje po kojima „mi“ (koji god kolektivitet da je pitanju) „moramo“ da imamo film o Srebrenici, Jasenovcu, Vukovaru itd. Umetnost nije i ne sme da postane

Marko Misirača

zamena za istoriju. Ne može jedno umetničko delo da „presuđuje“ i donosi konačne odgovore, već da podstakne na razmišljanje, dijalog i da, recimo, koristi tome da se različite ili slične kulture bolje upoznaju.

Da li jugonostalgija postoji među mladim ljudima, ili se ipak održala samo među starijim generacijama, koje su imale priliku da žive u tom vremenu? Postoji li kod Vas žal za starom Jugoslavijom?

Jugonostalgija ne može da postoji među mladim ljudima pošto je nostalgija osećanje koje je isključivo rezervisano za one koji pamte određeni deo te istorije i života (u ovom slučaju jugoslovenskog). Samo oni koji taj period imaju u nekom iskustvu mogu da budu ili ne budu nostalgični prema tome. Međutim, novije generacije će se povezati i već se povezuju na drugom nivou. Jugoslovenski ili, ako hoćete, južnoslovenski kulturni prostor je činjenica, koja danas možda više nego ikada egzistira u svakodnevnom životu – trgovina, ekonomija, knjige, filmovi, muzika, pozorište i druge grane privrede i umetnosti razmenjuju se na svakodnevnom nivou možda i više nego u

SFRJ. Jezik i sličan mentalitet povezuju i povezivaće narode ovih prostora ma koliko inferiore i efemerne ličnosti političkih rukovodilaca pokušavale da održe tenzije u javnom govoru i postupcima, čuvajući tako svoje parče „kolača“, vlasti i moći.

Kakvi su Vaši planovi za ovu jesen? Na čemu trenutno radite?

Trenutno sam najviše preokupiran prvom godinom klase glume na Akademiji umetnosti koju od ove jeseni vodimo profesor Tihomir Stanić i ja. Rad sa mladim ljudima koji tek ulaze u ovaj „blistavi i strašni“ svet dramske umetnosti predstavlja mi neverovatno zadovoljstvo i izazov.

Razgovor vodila: Milica Mutavdžić

Goran Vojnović

Goran Vojnović (1980, Ljubljana) je slovenački filmski i televizijski reditelj, scenarista, književnik i kolumnista. Diplomirao je na Akademiji za pozorište, radio, film i televiziju u Ljubljani. Režirao je više kratkih i tri celovečernja filma (*Piran Pirano*, *Južnjaci marš!*, *Nekad je bilo ljudi*). Napisao je četiri romana (*Južnjaci marš!*, *Jugoslavija, moja domovina*, *Smokva*, *Đorđić se vraća kući*), a objavio je i zbirku kolumni *Kada Džimi Fu sretne Fidela Kastru*. Njegovi romani *Južnjaci marš!*, *Jugoslavija, moja domovina* i *Smokva* su doživeli pozorišne adaptacije. Monokomedija *Južnjaci marš!* u režiji Mareta Bulca, a u interpretaciji Aleksandra Rajakovića – Saleta, nakon premijere u Pozorištu Glej, doživela je više od 400 izvođenja. Dramatizaciju romana *Jugoslavija, moja domovina*, na sceni Drame Slovenskog narodnog gledališča postavio je reditelj Ivica Buljan. Vojnovićev originalni dramski tekst *Taksi* režirao je Aleksandar Popovski u SiTi Teatru, a tekst je doživeo i uspešne pozorišne adaptacije u zagrebačkom Teatru „Exit“ te banjalučkom „Jazavcu“. Goran Vojnović za roman *Jugoslavija, moja domovina* 2013. godine dobio je nagradu „Kresnik“ za najbolji slovenački roman godine. 2018. dobio je italijansku nagradu „Latisana per il Nord Est“, a godine 2020. poljsku nagradu „Angelus“. Roman je do sada preveden na osamnaest svetskih jezika.

Goran Vojnović
Foto: Matej Pušnik

VEČERAS NA REPERTOARU / 9. OKTOBAR / 20:00/

Po romanu Gorana Vojnovića *Jugoslavija, moja dežela* **JUGOSLAVIJA, MOJA OTADŽBINA**

Režija: Marko Misirača

Produkcija: Pozorište Prijedor, Gledališče Koper (Teatro Capodistria), i Fondacija „Fridrich Ebert Stiftung“ / Republika Srpska – Bosna i Hercegovina / Slovenija

Trajanje: 120'

Dramatizacija: Ivan Velislavljević, Aleksandar Novaković
Scenografija: Dragana Purković Macan
Kostimografija: Jelena Vidović
Autorska muzika i video dizajn: Petar Bilbija
Scenski pokret: Marija Milenković
Lektori: Martin Vrtačnik, Nataša Kecman
Asistent režije: Ivan Loboda
Fotografija: Igor Motl

Igraju:
Blaž Popovski
Boris Šavija
Mojca Partlič
Aleksandar Stojković
Igor Štamulak
Željko Erkić
Lea Cok
Miljka Brđanin
Dean Batoz
Mirela Predojević

Reč reditelja

Roman *Jugoslavija, moja dežela/Jugoslavija, moja otadžbina* Gorana Vojnovića obrađuje temu internalizovane traume kod sina koji nakon 16 godina otkriva da mu je otac ipak živ, ali i da je za njim raspisana poternica Haškog tribunala, i u njemu se zapravo krije taj poznati, i danas gotovo arhetipski, dramski zaplet. U dramatizaciji romana pošli smo upravo od tog arhetipa, ali smo ga obradili u fragmentarnoj dramaturgiji u kojoj se dječije uspomene razbijene na komade polako povezuju u tragični mozaik. Glavni lik Vladan Borojević, kog vidimo i kao odraslog i kao jedanaestogodišnjaka, nakon jednog traumatičnog košmarnog sna kojim se predstava otvara, napušta svoju djevojku Nadju, koja otkriva da ju je lagao o svojoj prošlosti, i iz Ljubljane kreće u potragu za svojim ocem, generalom Nedeljkom, između Bosne, Slovenije, Srbije i Hrvatske – progoljen željom da se suoči s njim i sa istinom o ratnom zločinu u Slavoniji 1991. godine. Odnosi očeva i sinova, te odnos sadašnjosti prema prošlosti su univerzalne teme i svjetska književnost ih je obradila na mnogo načina. Naravno da mi je milje u kojem se ova priča dešava posebno atraktivn, blizak, bolan i emotivan i da u ovoj priči prepoznajemo neke specifičnosti balkanskog mentaliteta. Kako ni mi sami i dalje očigledno ne umijemo do kraja sebi da objasnimo šta se tačno desilo i kako se mogla tako krvavo raspasti jedna zemlja koja sa ove distance djeluje kao bajka, mislim da je dobro i važno da se vraćamo pričama koje nam otvaraju nova pitanja, te daju nova gledišta na ratne sukobe na Balkanu. Folklor Jugoslavije je svakako prisutan u predstavi, tu su brojni likovi i situacije koje na duhovit i potresan način ilustruju to vrijeme, ali težište je na odnosu sina koji pokušava ponovo da uspostavi svoj identitet i oca, optuženika za ratni zločin, koga sin ponovo upoznaje, sastavljući svojevrsnu slagalicu od sjećanja, košmarnih snova, priča i anegdota o njemu.

Marko Misirača

17. Međunarodni pozorišni festival Joakimfest

Harmonija različitosti

7–12. oktobar 2022.

GLAVNI PROGRAM

7. oktobar / 20.00 časova

ŽIVI PESAK

Po motivima stvaralaštva Otoa Tolnaija i Pala Petrika
Režija: Kinga Mezei

Novem pozorišna organizacija, Narodno pozorište
Subotica i Regionalni kreativni atelje iz Kanjiže / Srbija

8. oktobar / 20.00 časova

SKUPŠTINA

Po motivima drame *Porodična skupština*

Kristine Klemente, adaptacija:

Ivana Stjepanović

Režija: Ivan Plazibat

Gradsko pozorište Jazavac, Banja Luka /
Republika Srpska – Bosna i Hercegovina

9. oktobar / 20.00 časova

JUGOSLAVIJA, MOJA OTADŽBINA

Po romanu Gorana Vojnovića *Jugoslavija,
moja dežela*, dramatizacija: Ivan Velislavljević i

Aleksandar Novaković

Režija: Marko Misirača

Pozorište Prijedor, Gledališće Koper (Teatro
Capodistria), i Fondacija „Fridrik Ebert Stiftung“ /
Republika Srpska – Bosna i Hercegovina / Slovenija

10. oktobar / 20.00 časova

PRISTANAK

Tekst: Nina Rejn

Režija: Nebojša Bradić

Atelje 212, Beograd / Srbija

11. oktobar / 20.00 časova

MY NAME IS GORAN STEFANOVSKI

Autorska adaptacija: Branislava Ilić

Režija: Branislav Mićunović

Dramski teatar Skoplje / Severna Makedonija

PREDSTAVA U ČAST NAGRAĐENIH

12. oktobar / 20.00 časova

BOING-BOING

Tekst: Mark Kamoleti

Režija: Rastislav Ćopić

Nikšićko pozorište / Crna Gora

PRATEĆI PROGRAM

Promocija izdanja Sterijinog pozorja

Tribina „Međunarodni i regionalni pozorišni
festivali u Srbiji – tradicija, izazovi, perspektiva“

Javno čitanje drame *Tri slike starosti* Željka Jovanovića

TIM 17. JOAKIMFESTA

Direktor 17. Joakimfesta i Knjaževsko-srpskog teatra:
Mladen Knežević

Selektor 17. Joakimfesta:
Miroslav Miki Radonjić

Izvršni producent:
Vojo Lučić

Tehnička koordinatorka:
Ana Kolbjanova

Odnosi sa javnošću i marketing:
Jovana Perić

Organizator:
Bojan Ilić

Vizuelni identitet:
Milena Vučković

Katalog i bilten festivala:
Urednica: Damjana Jovanović
Novinarka: Milica Mutavdžić
Dizajn i prelom: Milena Vučković
Prevod: Boris Tiosavljević (eng/sr)

Web administrator:
Damjana Jovanović

Foto:
Nenad Borisavljević

Tehnička podrška:
Nenad Miloradović

Ekipa tehničke:
Vladan Brkić, Zoran Stevanović, Strahinja Đorđević,
Marija Vujičić, Saša Đorđević, Nikola Manić,
Saša Radivojević, Ivan Filipović, Dobrica Andrić,
Zoran Jokanović

Administrativno-pravni poslovi :
Svetlana Borković, Nadica Ognjanović
Računovodstveni poslovi:
Danijela Milenković, Snežana Nedeljković,
Danijela Stević, Snežana Ristić

Domaćini trupa:
Saša Pilipović, Aleksandar Miloradović,
Čedomir Štajn, Milica Đorđević, Bojan Ilić,
Aleksandar Milojević

Biletarnica:
Milica Đorđević

Razvodnice:
Marija Peković, Milica Savić, Bojana Krstović

Volonteri/ke:
Kancelarija za mlade Kragujevac – Emilija Savić,
Stefan Šikanja, Nikola Šarkočević, Danijela Pantović,
Katarina Marković, Lazar Stanojlović, Teodora Jeftić;
Studenti FILUM-a

